

DINCOLO ȘI COSMOGONIA IRINEI NAIDEONOVA

Miroslava METLEAEVA (LUCHIANCIKOVA)

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1404-6598>

Irina Vasilievna Naideonova s-a născut la Chișinău în 1954. Mama – Vera Dmitrievna Byzova, născută în 1915, originară din orașul rus Veliky Ustiug, a fost biolog chimist, ulterior a lucrat ca bibliotecară și i-a insuflat fiicei sale dragostea pentru cărți.

Tatăl – Vasily Mihailovici Naideonov, născut în 1910, rus de origine, s-a născut în Rusia în orașul Vladimir. A fost inginer de profesie. Bunica ei este Ulia Stepanovna Byzova, născută în 1891, originară din Veliky Ustiug, o persoană de înaltă inteligență și cultură, a avut o mare influență asupra viitoarei scriitoare.

Naideonova Irina a absolvit școala nr. 50 din Chișinău în 1971 și în același an a început studiile la Institutul Politehnic din Chișinău „S. Lazo” specializată în arhitectură. Naideonova a trecut o adevărată școală de măiestrie. Profesorii ei erau arhitecții proeminenți V.F. Smirnov, R.E. Kurtz, V. Voițehovsky, sculptor – R.I. Derbențev (pseudonim Barbeneagră), artist emerit de artă plastică I.L. Jumatii. După ce a primit diploma de arhitect în 1976, a lucrat la Institutul de Design de Stat „Moldgiprostroy”. Irina Naideonova este un arhitect activ, angajat cu succes în pictură și desen. Au avut loc mai multe expoziții ale picturilor sale. Este membru al Uniunii Arhitecților din Moldova.

Din prima tinerețe a scris poezii, apoi - proză scurtă. Pentru prima dată poeziile poetei au fost publicate în revista „Columna” în 1990, apoi în ziarele „Știrile Chișinăuene”, „Nezavisimaia Moldova”, „Tineretul Moldovei”, „Solo”, „Făclia”, „Literatură”, „Vecernii Chișinău”, „Flori”, „Delovaya Gazeta” etc. În 1992 în revista „Codru” Uniunii Scriitorilor din Moldova” a apărut proza scurtă, iar în 1997 - poeziile .

Ulterior a devenit corespondent special al ziarului „Nezavisimaia Moldova” (din 1995), unde a lucrat câțiva ani. Prima culegere de poezii „Inaccessibilitate”, apărută la editura Hyperion în 1992, a atras atenția criticilor literari. V.

Golkov, poet și prozator israelian care și-a început opera la Chișinău, notează: „Principalul lucru este că există ceva în poeziile lui Naidenova care nu pot fi dobândite prin exerciții: profunzime și originalitate. Acestea sunt meditații filozofice ale unei persoane care încearcă dureros să se apropie de propria esență. Poetul reușește să-și creeze propria cosmogonie poetică”.

Într-o recenzie a cărții „Inaccesibilitate”, poetul și prozatorul de la Chișinău, Nikolai Sundeev, care a emigrat în Statele Unite, scrie că autorul este șocat de cât de întunecată și cumplită este viața contemporană: „Simțim acest șoc în multe versuri. Poetul crede cu sinceritate că drumul Cunoașterii poate duce oamenii la fericire. Dacă poetul are o durere de inimă pentru tine și pentru mine, atunci el este un adevărat poet. Este important că în această colecție de poezii apare o personalitate extraordinară. Ne străpunge spre a ne povesti despre visul ei de mult câștigat: „O lume minunată mi se deschide...”.

A doua carte de poezii „Formula culorii” a fost publicată în 1997. Ceva mai târziu, în 2004, la cititor a venit o carte de povestiri și nuvele „Prin ploaia soarelui”, iar în 2019 - o culegere de poezie și proză „Ploaie însorită”.

Proza Irinei Naideonova se distinge printr-o privire critică asupra realității care s-a schimbat radical după prăbușirea imperiului sovietic: colectivismul depersonalizant a fost înlocuit de egocentrismul nu mai puțin respingător al noilor stăpâni ai vieții.

În culegerea „Ploaie însorită”, nuvela „Atotputernicul” atrage o atenție deosebită. Aceasta este o povestire despre un egoist lacom și crud care dorește să-și atingă obiectivul propriu criminal în orice mod - de a supune oamenii, ridicându-se deasupra lor și considerând că aproape toți sunt supuși, sunt o turmă. „Atotputernicul” nu are suflet, pentru că nu este capabil să iubească, nu are onoare, pentru că nimic nu-l poate împiedica să atingă „marele” obiectiv. Este surd la emoțiile și suferințele umane și, în ciuda ghinionului temporar, cu persistența unui maniac se străduiește să-și înfăptuiască planurile.

În același timp, autorul îl face pe cititor să se gândească la faptul că unii oameni care par decenti, la prima vedere, sunt înșiși oarecum asemănători cu „eroul” nuvelei, când vor să se considere mai deștepți, mai perspicace și mai vicleni decât ceilalți, pentru a fi mai înalți decât „turma”, supraevaluându-se cu adevărat pe sine însuși și subestimând pe ceilalți.

Poeziile și poveștile Irinei Naideonova dezvăluie lumea sa interioară versatilă, trecută prin sentimentele și inima ei. Opera sa este o sinteză a realității dure și a unei fantezii nu mai puțin convingătoare, plină de culori strălucitoare și imagini neobișnuite în același timp. O abordare filosofică a problemelor

existenței, pline de cinism și grosolănie, lasă încă loc viselor și iubirii. „Irina Naideonova este plină de credință în om, în înclinațiile sale de a rezista loviturilor sortii și, în același timp, de a menține sentimente de compasiune și dragoste pentru fiecare creație a lui Dumnezeu. Ea încearcă să iasă din scheme. Pentru ea, există singura modalitate de a umaniza o persoană - cunoașterea sa despre sine și despre Universul infinit, din care face parte integrantă”, subliniază Miroslava Metleaeva.

Tema artistului-creator ocupă unul dintre locurile-cheie în poezia și proza Irinei Naideonova. Creativitatea ca sens al vieții și un mijloc de cunoaștere a lumii, în viziunea ei, face posibilă crearea propriei imagini a lumii, compatibilă cu dorința de libertate și fericire.

Distincții: Irina Naideonova este membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova din 2016, membru al Asociației Scriitorilor Ruși din Moldova din aprilie 2002, membru al Uniunii Arhitecților din Moldova din decembrie 1990 (URSS).

Creatie:

1. **NAIDEONOVA, Irina.** „*Inaccesibilitate*” (*Dincolo*). Colecția de poezie. Chișinău: Hyperion, 1992, 110 p. ISBN 5-368-01598-4.

2. **NAIDOENOVA, Irina.** *Formula culorii. Culegerea de poezie.* Chișinău: Dynamo, 1997, 71 p.

3. **NAIDEONOVA, Irina.** *Prin ploaia însorită. Culegerea de proza scurtă și nuvele.* Chișinău: Inessa, 2004, 160 p. ISBN 9975-9769-3.

4. **NAIDEONOVA, Irina.** *Ploaie însorită. Poezii și proză.* Chișinău: Pontos, 2019, 432 p. ISBN 978-9975-72-384-8.

Culegeri colective:

1. *Almanah „Strofă de aur”*, 2009, nr. 2, Moscova, p. 224.

2. „*Țara Iluminării*”, lit. subțire revista numărul 45, Novosibirsk, ed. Uniunea scriitorilor, 2011, pp. 120-122.

3. „*Țara Iluminării*”, revista nr. 44, Novosibirsk, ed. Uniunea scriitorilor, 2011, pp. 118-119.

Publicații despre autor:

1. **НАЙДЁНОВА, Ирина.** În: *Русская литература Молдовы в лицах и персоналиях. XIX – XX в. в. Библиографический словарь-справочник* (Literatura rusă din Moldova în persoane și personalități. Secolele XIX - XXI. Dicționar bibliographic), AȘ RM. – Ch.: Inessa, 2003, p. 421, ISBN 9975 - 9741- 0 – 4.

2. **SUNDEEV, N.** O lume minunată mi se deschide. În: *String*, Nr. 2, 1992.

3. **TKACIOV, V.** *Modul de gândire*. În: *Linie*, nr. 2, 1992.
4. **TIHOVSKAIA, O.** *Spațiul antipatic*. În: *Ziarul de afaceri*, 1994.
5. **GOLKOV, V.** *Dincolo și cosmogonia Irinei Naideonova*. În: *Știrile Chișinăului*, 1997.
6. „*Relațiile moldo-ruse în artă la persoane și personalități*”. *Dicționar bibliografic-carte de referință*, vol. II, Chișinău: Inessa, 2010, p. 271.
7. **METLEAEVA, Miroslava.** *Calea către cunoaștere*. În: *Chișinăul de seară*, 1993.

NOTA: Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.03 *Contexte socio-culturale autohtone și interconexiuni europene în creația populară și literatura cultă din Basarabia (sec. XIX până în prezent)*, Institutul de Filologie Română „Bogdan P.-Hasdeu” al MEC.